

КНИГА I

ГЛАВА I

... граф Анджело се счита
неуязвим за зъб на зложелател,
едва признава, че тече кръвта му
и че гладът му предпочита хляба
пред камъка.

„Мяра за мяра“⁶⁵

Камбаната на абатството биеше едва от пет минути, а еноришите вече препълваха църквата на капуцините⁶⁶. Не мислете, че тълпата бе събрана от склонност към благочестие или жажда за просвещение. Твърде малко влечаха тези мотиви, а в град като Мадрид, където суеверията царстваха с такава деспотична власт, да дириш искрено боголюбие, би било безплодно. Миряните се намираха в църквата на Ордена по различни причини. Жените дойдоха, за да се покажат, мъжете – да ги погледат; някои привличаше любопитството да чуят оратор тъй прочут; други нямаха по-добър начин да запълнят времето си до пиесата; трети дойдоха, убедени, че да си намерят място в църквата, ще се окаже невъзможно. Половин Мадрид се стече там с очакването да срещне другата половина. Единствено няколко престарели поклонници и половин дузина опониращи оратори, решени да охулят и подиграят словото, се вълнуваха от думите на проповедника. Колкото до останалите присъстващи, поученията можеше съвсем да бъдат пропуснати, без това да ги разочарова, и, по всяка вероятност, без да го забележат.

Ако обаче оставим причината настрана, в църквата на капуцините със сигурност никога не се бе събирала по-многолюдна тълпа. Хората заемаха всяко местенце, нямаше свободно кътче. Дори статуите, красящи дългите странични крила на сградата, не срещнаха милост. Хлапетата висяха от крилата на херувимите, св. Франциск и св. Марк носеха по един зрител на раменете си, а св. Агата бе принудена да крепи двама. Ето защо, въпреки бързината и точността си, нашите две новодошли поклоннички напразно се оглеждаха за свободно място, щом влязоха в църквата.

Възрастната дама обаче продължи напред. Напразни бяха възгласите на негодувание, запратени към нея от всички страни. Напразно се обръщаха към нея с: „Моите почитания, сеньора, но тук няма свободни места“, „Моля ви, сеньора, не ме блъскайте толкова силно!“, „Сеньора, няма как да минете оттук. Бога ми, как може хората да са толкова нахални!“ – тя беше упорита и продължаваше. Благодарение на тази настойчивост и две силни ръце, си проправи път през множеството до нефа⁶⁷, недалеч от амвона. Спътницата ѝ вървеше след нея мълчаливо и плахо се възползваше от усилията на своята водачка.

– Пресвета Дево! – възкликна с разочарование възрастната дама, докато учудено се оглеждаше наоколо. – Пресвета Дево! Каква жегата! Що за навалица! Какво ли означава всичко това? Мисля, че трябва да се връщаме. Всички места са заети и няма изглед някой по-учтив да ни отстъпи своето.

Този явен намек привлече вниманието на двама кавалери, заели две табуретки отдясно и облегли гърбове си на седмата колона откъм амвона. Бяха млади и богато облечени. Зовът към тяхното благовъзпитание, произнесен от женски глас, ги накара да прекъснат разговора си и да подирят с поглед говорещата. Тя повдигна воала си, за да огледа по-ясно катедралата. Под рижите коси надничаха кривогледите ѝ очи. Кавалерите се извърнаха и подновиха беседата.

– При всяко положение – отвърна спътницата на възрастната дама, – при всяко положение, Леонела, нека веднага се върнем у дома. Жегата е непоносима, а тълпата ме плаши.

Тези думи бяха изречени от един удивително мелодичен глас. Кавалерите отново прекъснаха разговора си, но този път им стиг-

на само да погледнат – двамата подскочиха неволно от местата си и се обърнаха към звука.

Гласът принадлежеше на девойка, чиято прелестна, изящна фигура изпълни младежите с живо любопитство да зърнат лицето ѝ. Не останаха лишени от тази чест – чертите ѝ скриваше плътен воал, ала блъсканицата сред многолюдието го отмести достатъчно, за да разкрие шия, която по хармоничност и красота се съревноваваше с тази на Венера Медицейска⁶⁸. Беше ослепително бяла, а очарованието ѝ се подсилваше от обрамчващите я нишки дълга светла коса, чиито къдрици се спускаха до талията на момичето. Фигурата ѝ по-скоро не достигаше средните размери: беше слаба и ефирна като на дриада⁶⁹. Гръдта ѝ бе грижливо прикрита с воал. Носеше бяла рокля, пристегната със син шарф⁷⁰, която едва позволяваше изпод нея да се подадат нежните ѝ стъпала. От ръката ѝ висеше дълга броеница с едри зърна, а ликът ѝ се криеше зад воал от плътен черен газ⁷¹. Така изглеждаше девойката, на която по-младият от кавалерите предлагаше мястото си, докато другият счете за необходимо да удостои със същото внимание нейната придружителка.

С безбройни благодарности, но без особено колебание възрастната дама прие поканата и седна. Младата последва примера ѝ, но изрази признателността си само с един прост, елегантен реверанс. Дон Лоренцо (така се казваше кавалерът, чието място бе приела) застана близо до нея, ала първо прошушна нещичко в ухото на приятеля си, който незабавно откликна, и се постара да отвлече вниманието на старата от прелестната ѝ подопечна.

– Без съмнение, отскоро сте в Мадрид – каза Лоренцо на красивата си съседка по място. – Невъзможно е подобно обаяние да остане незабелязано задълго. Ако това не бе първата ви поява сред обществото, женската завист и възхищението на мъжете вече сяха да са ви отдали достатъчна прослава.

Кавалерът замлъкна в очакване на отговор. Думите му обаче не изискваха такъв и дамата не помръдна устни.

– Греша ли, задето предполагам, че не сте от Мадрид? – продължи той след няколко мига.

Дамата се поколеба.

– Не, сеньор – отвърна тя накрая едва чуто.

– Дълго ли възнамерявате да останете?

– Да, сеньор.

– За мен ще бъде удоволствие, ако имам възможността да направя престоя ви приятен. В Мадрид ме познават добре, а семейството ми има известно влияние и в двора. Ако мога да помогна, не бихте ми оказали по-голяма чест и добрина от тази да съм ви от полза. („Без съмнение – помисли си той, – тук не може да отвърне само със сричка. Ще се наложи да каже нещо.“)

Очакванията на Лоренцо останаха излъгани, защото дамата му отговори само с поклон. Това окончателно го убеди, че съседката му по място не е особено приказлива, но все още не можеше да реши дали мълчаливостта ѝ се дължеше на гордост, предпазливост, боязън или глуповатост.

– Със сигурност носите воал – каза той след няколко минути, – понеже не сте оттук и не познавате привычките ни. Позволете ми да го сваля.

Веднага щом кавалерът посегна към него, девойката вдигна ръце, за да го спре.

– Никога не откривам лицето си навън, сеньор.

– И какво лошо има в това, ако мога да попитам? – прекъсна я рязко придружителката ѝ. – Не виждаш ли, че всички други дами са хвърлили воалите си настрана, без съмнение, за да отдадат почит на святото място? Вече свалих своя, а със сигурност, ако аз излагам лицето си пред погледа на всички, при теб няма място за притеснения! Пресвета Дево Мария! Сякаш всички ще се избият за твоето лице! Хайде, дете, открий го! Уверявам те, че никой няма да ти го открадне...

– Скъпа лелю, в Мурсия⁷² нямаме такъв обичай.

– Оф, тази Мурсия! Пресвета Барбара, за какво иде реч? Все ми навираш в очите тази долна провинция. Ако това е обичаят в Мадрид, няма защо да зачитаме друг и затова настоявам веднага да свалиш воала. Послушай ме този път, Антония, знаеш, че не търпя възражения...

Племенницата ѝ остана безмълвна, но повече не се възпротиви на дон Лоренцо, който, въоръжен с разрешението на лелята, побърза да свали газа. Какво ангелско лице само се откри за негово най-голямо възхищение! Притежаваше повече омайност,

отколкото хубост, пленяваха не правилните му черти, а нежността и неговата чувственост. Поотделно много от щрихите на този лик далеч не бяха красиви, но, събрани заедно, излъчваха прелест. По кожата ѝ, макар и светла, се срещаха лунички, очите ѝ не бяха големи, нито клепките – дълги, ала устните ѝ притежаваха съвършена алена свежест. Къдравите руси коси, прибрани с най-обикновена панделка, се лееха надолу от кръста ѝ като водопад от вълнички. Шията ѝ бе изумително красива, а ръцете и дланите – безупречно хармонични. Нейните благи сини очи носеха нежността на небесата, а бистротата им искреше с великолепието на елмаз. Изглежда, едва беше навършила петнадесет. Дяволитата усмивка, която играеше на устните ѝ, издаваше обладалата я жизненост, отстъпваща в този миг на свенливостта. Тя се огледа срамежливо и всеки път, когато очите ѝ случайно срещаха тези на Лоренцо, побързваше да ги сведе поруменяла към розария⁷³ си и да подхване молитвата си, ала точно това разкриваше, че върши всичко неволно.

Лоренцо се беше втренил в нея едновременно с почуда и възхищение, но лелята счете за необходимо да се извини за *mauvaise honte*⁷⁴ на Антония.

– Това младо създание – каза тя, – е напълно сляпо за света. Отгледано е в един стар мурсийски замък и познава единствено компанията на майка си, която, милата душа, да я пази Бог, притежава ум, само колкото да поднесе супата към устата си. Но все пак ми е родна сестра по баща и по майка.

– И само толкова ѝ стига акълът? – попита дон Кристовал с престорено изумление. – Колко необичайно!

– Точно така, сеньор. Странно, нали? Но така стоят нещата. А как само щастието се усмивва на някои! Един млад благородник с изключително високо положение си втълпи, че Елвира може да се счита за хубавица... тя, че се счита за разни неща, наистина *се счита* за какво ли не, ама чак хубавица...! Де да ми бяха нужни по-малко усилия, за да се уредя и аз като нея...! Но все тая. Както ви казах, сеньор, един млад благородник я залюби и се ожени за нея без знанието на баща си. Бракът им остана тайна почти три години, но накрая стигна до ушите на стария маркиз, който, както се досещате, не беше във възторг от новината. Той побърза да от-

иде в Кордоба, решен да намери Елвира и да я изпрати на някое място, от което никой да не чуе повече за нея. Пресвети Пабло! Как само се разгневи, като разбра, че му е избягала, присъединила се към съпруга си и заедно отплавали към Индиите⁷⁵. Ругаеше ни като обладан от зъл дух. Хвърли баща ми в тъмница – такъв честен и усърден обушар, какъвто няма в цяла Кордоба, а когато си отиде, най-безмилостно ни отне малкото момченце на сестра ми, което тя се наложи да изостави при внезапното си бягство. Тогава едва беше навършило две години. Предполагам, че бедното малко клетниче е срещнало изключително жестоко отношение от него, защото след няколко месеца получихме вестта за неговата смърт.

– Това е било най-отвратителното старче на света, сеньора!

– Ах, ужасно! Човек, лишен от усет за всичко! Та бихте ли повярвали, сеньор, че като опитвах да го умолювам, той ме наре-че вещица, а за да накаже графа⁷⁶, прокле сестра ми да погрознее като мен! Наистина, да погрознее! За това вече съм му признателна.

– Нелепо – извика дон Кривовал, – без съмнение, графът би се счел за щастливец, ако имаше възможността да размени едната сестра за другата.

– О, Исусе! Прекалено ме ласкаете, сеньор. Аз обаче съм сърдечно признателна, че конде⁷⁷ не мислеше така. Как не, всичко бе цветя и рози за Елвира! След тринадесет дълги години пек и жар в Индиите съпругът ѝ умря, а тя се върна в Испания без покрив над главата или пари, за да си го набави! Тогава Антония бе пеленаче – единственото ѝ живо дете. Откри, че свекърът ѝ се оженил повторно и останал непримирим към конде, а новата му съпруга го дарила със син, за когото казват, че е много сносен млад мъж. Старият маркиз отказал да се срещне със сестра ми или пък с детето, но изпратил вест, че ако никога повече не му се мярка пред очите, ще ѝ определи малка рента, за да живее в един стар замък, който той притежава в Мурсия. Това била любимата резиденция на най-големия му син, но след като забягнал от Испания, старият маркиз не я понасял и оставил всичко там на разрушение и безпорядък... Сестра ми приела. Оттеглила се в Мурсия и допреди месец беше там.

– А какво я води към Мадрид? – запита дон Лоренцо, чието възхищение към младата Антония го застави живо да се поинтересува от разказа на приказливата възрастна жена.

– Уви, сеньор, наскоро свекърът ѝ почина, а икономът на имението му в Мурсия отказа да плаща рентата занапред. Дойде в Мадрид с надеждата да измоли подновяването ѝ от неговия син, но подозирам, че може би е решила да си спести усилията! Вие, младите благородници, винаги имате какво да правите с парите си и твърде рядко сте склонни да ги пръскате за някоя по-възрастна дама. Посъветвах сестра си да изпрати Антония с молбата ѝ, но тя не щеше и да чуе. Толкова е твърдоглава! Е, после ще се оплаква, че не ме е послушала! Момичето има доста хубаво лице и вероятно може да стори повече.

– Ах, сеньора – прекъсна я дон Кристовал, придавайки си страстно изражение, – ако едно красиво лице е било достатъчно, защо не се е обърнала към вас?

– Господи Исусе! Кълна се, галантността ви ме смущава! Но ви уверявам, че ми е добре известна опасността при подобни прошения да се поверя във властта на един млад благородник! Не, не, досега съм поддържала репутацията си, без да се опозорявам и петня, и винаги ми е било известно как да държа мъжете на достатъчно разстояние.

– За това, сеньора, нямам и най-малко съмнение. Но позволете ми да попитам дали при тези положения ви гнети някакво отвращение от брака?

– Това е личен въпрос. Мога само да ви призная, че ако някой симпатичен кавалер ми се представи...

Тук тя прекъсна, за да хвърли един чувствен и многозначителен поглед към дон Кристовал, но тъй като, за нещастие, страдеше от ужасно кривогледство, очите ѝ се спряха тъкмо на неговия приятел. Лоренцо прие комплимента за себе си и отвърна с дълбок поклон.

– Мога ли да попитам – каза той, – за името на маркиза?

– Маркиз де лас Тсистернас.

– Познавам го доста добре. Сега не е в Мадрид, но го очакват скоро. Той е един от най-свестните хора наоколо и ако очарова-

телната Антония ми позволи да бъда неин застъпник пред него, не се съмнявам, че бих успял да представя проблема ѝ по най-изгоден начин.

Антония вдигна сините си очи и мълчаливо благодари за предложението с неизразимата прелест на усмивката си. Задоволството на Леонела бе много по-шумно и осезателно. Всъщност, тъй като племенницата ѝ не продумваше през по-голямата част от времето, тя прие за свой дълг да говори достатъчно като за двете. Постигна това без особени усилия, понеже словата рядко не ѝ достигаха.

– О, сеньор! – викна тя. – Целият ми род ще ви бъде изключително задължен! Приемам предложението с цялата си признателност и поднасям хиляди благодарности за великодушието на тази покана. Антония, защо не кажеш нещо, дете? Докато кавалерът те засипва с всякакви учтивости, ти седиш като статуя, без да отрониш и звук от благодарност с нежелание, желание или поне безразличие!

– Скъпа лелю, толкова съм притеснена, че...

– Пфу, племеннице, колко пъти съм ти казвала, че никога не бива да прекъсваш някой, който говори!/? Кога си ме виждала да правя нещо такова? Това ли са мурсийските ти обноски? Бог да ми е на помощ! Никога няма да направя от това момиче човек с добро възпитание. Но умолявам ви, сеньор – продължи тя, като се обърна към дон Кривовал, – кажете ми защо днес е такава навалица в катедралата?

– Как така не знаете, че Амброзио, абатът на манастира, държи проповед в църквата всеки четвъртък? Цял Мадрид е луднал да го хвали. Досега е изнасял слово само три пъти, но всеки, който го чуе, е толкова възхитен от красноречието му, че местата в църквата не стигат като при първо представление на някоя нова комедия⁷⁸. Славата му не може да ви е убягнала...

– Уви, сеньор, довчера не ми се бе отдавал сгоден случай да посетя Мадрид, а в Кордоба стигат толкова малко новини от останалия свят, че никой там не е споменавал името Амброзио.

– Ще го чуете от всеки в Мадрид. Местните, изглежда, са очаровани от него. Макар да не съм посещавал проповедите му, ме

поразява възторгът, който предизвикват. Обожанието на млади и стари, на мъже и жени към него е небивало. Грандовете⁷⁹ го отрупват с подаръци, съпругите им искат само него за изповедник, а целият град го нарича „свят човек“.

– Без съмнение, сеньор, произходът му е благороден...

– Това все още е неясно. Покойният абат на капуцините го намерил още невръстен край портите на абатството. Всички опити да разберат кой го е оставил се оказали напразни, а детето не можело да назове родителите си. Получил е образованието си в манастира, където живее и днес. Отрано е показал силно влечение към учението и аскетизма и веднага щом навършил необходимата възраст, положил своя обет. Никой така и не се появил, за да го припознае или да изясни тайната около появата му на бял свят, а монасите, имайки изгода в благосклонността, която получават благодарение на него, не се поколебали да обявят, че той е дар от Богородица. И честно казано, дори само аскетичността на живота му потвърждава донякъде тези твърдения. Сега е на тридесет години⁸⁰ и всеки час от тях е преминал в учение, пълно уединение от света и пренебрежение към плътското. Допреди три седмици, когато бе избран за водач на Ордена, към който принадлежи, никога не се бе показвал през прага на абатството. Дори сега не изневерява на това правило, освен в четвъртъците, когато изнася беседа в катедралата, на която се събира цял Мадрид. Казват, че притежава най-задълбочени познания, а от красноречието му няма по-убедително. През целия си живот никога не е нарушил дори едно от правилата на братството. По авторитета му не личи и най-малко петънце, а е известен и като също толкова ревностен блюстител на целомъдрието – дори не прави разлика между мъжете и жените. Ето защо простолоудието го почита като светец.

– Достатъчно ли е това? – попита Антония. – Опазил Бог! И аз ли съм светица?

– Пресвета Барбара! – възкликна Леонела. – Що за въпрос! Абе, дете! Това не са подходящи разсъждения за една млада дама. Дори не бива да помисляш, че на тоя свят има и мъже, а си длъжна да считаш всички от своя пол. Ще ми се да видя как признаваш на хората, че вече знаеш как мъжете нямат гърди и ханш и...

За щастие на невежеството на Антония⁸¹, което скоро щеше да бъде разсеяно от поучението на леля ѝ, всеобщата мълва из църквата обяви появата на проповедника. Доя Леонела стана, за да вижда по-добре, и скоро бе последвана от племенницата си.

Той притежаваше благородна осанка и внушително присъствие. Ръстът му бе висок, а лицето – необикновено красиво: орлов нос, големи, черни, блестящи очи и тъмни вежди, които почти се ключваха, смугла кожа с равен тен. Учението и недоспиването бяха лишили напълно страните му от руменина. Гладкото му чело, без нито бръчица, излъчваше спокойствие, което насищаше всяка негова черта сякаш за да покаже, че е еднакво непокуварен от грижи и от грехове. Той се поклони смирено пред слушателите. В изражението и поведението му витаеше някаква строгост, сееща всеобщо страхопочитание. Само някои можеха да издържат на пламения му пронизващ поглед. Такъв бе Амброзио, абатът на капуцините, спечелил си прозвището „свят човек“.

Докато се взираше в него с очарование, Антония изпита приятно вълнение в гърдата си, което не бе познала до този момент и което напразно се опита да разпознае. Тя зачака с нетърпение словото да започне. Когато монахът най-накрая заговори, мелодията на гласа му сякаш проникна в душата ѝ. Въпреки че никой друг от присъстващите не изпита подобно натрапчиво чувство като младата Антония, всички слушаха, обзети от интерес и вълнение. Красноречието на Амброзио заплени дори безразличните към устоите на вярата. Всички в претъпканата църква запазиха гробна тишина, речта бе погълнала цялото им внимание. Дори Лоренцо не устоя на тази омая – забрави за седящата до него Антония и се съсредоточи напълно в думите на проповедника.

На ясен и прост език монахът разпалено превъзнасяше ползите от вярата. Разтълкува някои неясноти в Светото Писание съвършено убедително. Плътният му и отчетлив глас отведнъж се изпълваше с цялата ярост на стихия, докато бичуваше човешката поквара и описваше наказанията, очакващи грешниците на онзи свят. Всеки слушател се замисли за прежните си грехове и потръпна – ехтеше бурята, чийто гръм бе предначертано да го порази, а бездната на вечната погибел щеше да се отвори изпод

нозете му. Ала когато Амброзио измени темата и заговори за величието на неопетнената съвест, за пресладкото блаженство, което вечността дарява на душата, непознала позор, и за отплатата, която я очаква в селенията на непреходната благодат, присъстващите малко по малко възвръщаха разколебаната си увереност. Остави-ха се на милостта на техния съдник, с удоволствие се хванаха за утешителните слова на проповедника и докато плътният му глас се извиси в мелодия, те вече бяха въдворени в ония селения на щастие, които бе нарисувал в умовете им с цветовете, толкова наситени и искрящи.

Беседата бе обширна, но когато привърши, слушателите съжаляваха, че не е продължила по-дълго. Дори когато монахът замлъкна, в църквата продължи да властва благоговейна тишина. Малко по малко пленителността на речта отслабна и всеобщото възхищение бе изразено гласно. Щом Амброзио слезе от амвона, миряните се скупчиха около него, заобсипваха го с благословии и се хвърляха в краката му, за да целуват подгъва на расото му. Скръстил благочестиво ръце пред гърди, той бавно се отправи към дверите на черквата, където го очакваха неговите братя. Той се изкачи по стълбите и се обърна към паството с няколко благодарствени и назидателни слова. В същия миг изпусна розария си и той падна сред обкръжаващото го множество. Миряните сграбчиха алчно вещта и разкъсаха едрите кехлибарени зърна помежду си. Всеки, докопал се до едно, го скри за себе си, сякаш беше свещена реликва. Дори броеницата на самия св. Франциск, трижды блаженный, нямаше да предизвика подобна блъсканица. Абатът произнесе благословията си, като се подсмивваше на невъздържаността им, и напусна църквата с всевластна смиреност на лицето си. Ала владееше ли тя и сърцето му?

Антония трепетно го проследи с очи. Щом вратата се хлопна зад него, сякаш бе изгубила някого, без когото щастие е недостижимо. Безмълвно отрони една сълза, която се стече по страната ѝ.

„Тъй чужд е за света! – каза си девойката. – Сигурно никога повече няма да го видя!“

Лоренцо забеляза как тя избърсва сълзата.

– Харесахте ли нашия оратор? – попита той. – Или считате, че Мадрид преувеличава дарованието му?

Възхищението към монаха дотолкова изпълваше сърцето на Антония, че тя с готовност се вкопчи във възможността да заговори за него. Освен всичко, тъй като вече не възприемаше Лоренцо като свършено непознат, бе изгубила част от плахостта си.

– Ах, той далеч надмина всичките ми очаквания – отвърна тя, – досега не бях подозирала каква е силата на красноречието. Когато обаче заговори, гласът му вдъхна толкова жив интерес и благоговение у мен, че признавам – поразил ме е силата на тия чувства, изпитах истинска привързаност.

Лоренцо се усмихна на бурния ѝ изказ.

– Млада сте и едва навлизате в живота – каза той. – Сърцето ви, неопознано света, е пълно с топлина и чувствителност и среща първите си впечатления от него с копнеж. Сама невинна, не подозирате измамата у другите, а наблюдавайки живота през призмата на своята искреност и чистота, си въобразявате, че всички около вас заслужават доверие и почит. Тъжно е, че тия мечтателни представи скоро ще бъдат погубени! Тъжно е и че скоро ще се наложи да узнаете примитивността на хората и да се браните от себеподобните си като от врагове!

– Уви, сеньор – отвърна Антония, – вече познавам не един печален пример за коварствата в живота от неудачите на родителите ми! Със сигурност обаче в този случай няма как топлотата на симпатията да ме излъже.

– Допускам, че в този случай не. Амброзио е свършено безукорен, пък и човек, прекарал целия си живот между стените на обителта, не би могъл да съгреша, дори да поиска. Сега обаче, когато поради задълженията на поста си понякога трябва да се появява сред света, среща съблазните му и тепърва ще бъде длъжен да покаже непоклатимостта на своите добродетели. Изпитанието е голямо, а той е в онзи период от живота, когато изкушенията са най-могъщи, властни, френетични. Всеизвестната му слава го прави свидна жертва за изкушението, че е чужд за света, ще прибави още омая към съблазните на удоволствието и дори дарованията, дадени му от природата, ще водят към падението, улесня-

вайки пътя до тази цел. Едва ли много биха излезли победители от толкова жестока схватка.

– Ех, Амброзио със сигурност ще е един от малкото.

– За това нямам и съмнение. При всяко положение той е изключение за човешкия род и опитите на завистта да петни името му ще останат напразни.

– Сеньор, възхищавам се на убедеността ви! Насърчава ме да разсъждавам в негова полза, а не знаете колко мъчно ми бе да съдържам мислите си! Ех, прескъпа лельо, помолете майка ми да го избере за наш изповедник.

– Да я моля? – отвърна Леонела. – Обещавам ти, че няма да направя нищо подобно. Тоя Амброзио въобще не ми харесва. В него има някаква строгост, която ме разтреперва от глава до пети. Ако ми беше изповедник, нямаше да събера смелост да призная *ressadilloes*⁸², а тогава положението ми съвсем нямаше да е завидно! Никога не съм виждала подобна неумолимост у смъртен и се надявам никога повече да не ми се случва. Описанието му на дявола... Боже опази! Направо ми взе акъла, така ме ужаси, а щом заговори за грешниците, сякаш сам бе готов да ги изяде.

– Така е, сеньора – каза дон Кристовал, – казват, че прекалената строгост е единствен недостатък за Амброзио. Свободен от пороци, той съвсем не е снизходителен за тези на останалите люде и макар винаги да е съвършено справедлив и безпристрастен в решенията си, в начина, по който управлява монасите, вече проличава непреклонността му. Вижте, тълпата почти се разпръсна, ще позволите ли да ви изпратим до вкъщи?

– О, Иисусе! Сеньор – възкликна Леонела, поаленяла от вълнение, – за нищо на света! Ако се покажа вкъщи с толкова галантен кавалер, добродетелната ми сестра ще продължи с конското поне час, а аз така и няма да чуя повечето от него. Освен това, съветвам ви да не ми предлагате още сега.

– Да ви предложи? Уверявам ви, сеньора...

– Ех, сеньор, сигурна съм, че сте напълно уверен в нетърпението си. Но наистина, бих желала малка отсрочка. Няма да ми бъде съвсем удобно, ако приема ръката ви от пръв поглед.

– Да приемете ръката ми? Кълна се в живота си...

– Ах, скъпи сеньор, не ме притискайте повече, ако ме обичате! Ще обмисля предложението ви като доказателство за вашата привързаност. Ще ви съобщя утре, а дотогава – сбогом. Но моля, господа, нека попитам как се казвате.

– Моят приятел – отвърна Лоренцо, – е конде д’Осорио, а аз съм Лоренцо де Медина.

– Туй ми стига. Е, дон Лоренцо, ще запозная сестра ми с вашата любезна покана и ще ви предам отговора ѝ възможно най-бързо. Къде мога да ви го изпратя?

– Винаги можете да ме намерите в двореца Медина.

– Можете да бъдете сигурен, че ще ви уведомя. Сбогом, господа. Сеньор конде, умолявам ви да сдържате могъщия плам на вашата страст. За да ви покажа обаче, че не сте ми безразличен, и за да не допусна отчаянието да ви завладее, приемерте този знак на обичта ми и понякога посвещавайте по някоя мисъл на свидната си Леонела.

Тя протегна слабватата си сбръчкана ръка. Мнимият ѝ обожател я целуна с такова нежелание и толкова очевидно отвращение, че Лоренцо едва не прихна да се смее. След това Леонела побърза да излезе от църквата. Прекрасната Антония я последва мълчаливо, но щом стигна дверите, се обърна неволно и погледна към Лоренцо. Той ѝ се поклони за сбогом, а тя върна жеста и скоро се оттегли.

– Е, Лоренцо – каза дон Кристовал, веднага щом останаха сами, – вкарайте ме в чудна бъркотия! Заради ламтежите ви към Антония услужливо казах някои любезни, ала кухи фрази на лелята и само след час се намерих пред венчилото! Как ще ме възнаградите, задето направих тази свидна жертва за вас? Как ще ми се отплатите, че целунах люспестата лапа на проклетата стара вещица? Diavolo⁸³! Устните ми така се вмирисаха от нея, че ще воня на чесън цял месец! Като минавам по „Прадо“⁸⁴, ще помислят, че съм ходещ омлет или някаква голяма изкуфяла глава лук!

– Признавам, бедни ми графе – отвърна Лоренцо, – че тази услуга бе придружена от опасност, но далеч не смятам, че ще надмине търпението, което ще ви помоля да имате занаяпред в тази любовна авантюра.

– От това прошение разбирам, че младата Антония ви е направила известно впечатление.

– Не мога да ви обясня колко ме е омаяла. След смъртта на татко, чичо ми – херцог Де Медина, изрази желание да ме види задомен. Досега не обръщах внимание на намеците му и се правех, че не ги разбирам. Но това, което видях този следобед...

– Е? Какво сте видели този следобед? Без съмнение, дон Лоренцо, не сте толкова луд да направите своя невеста внучката на един „честен и усърден обушар, какъвто няма в цяла Кордоба“.

– Пропускате, че е също внучка и на покойния маркиз де лас Тсистернас. Но без да говорим за произход и титли, те уверявам, че никога не съм виждал жена, която да ме развълнува както Антония.

– Твърде вероятно, но едва ли бихте се оженили за нея.

– Защо не, уважаеми конде? Ще бъда достатъчно богат за двама ни, пък и знаеш, че чичо ми е широко скроен в това отношение. Доколкото познавам Раймонд Де Лас Тсистернас, съм сигурен, че с готовност ще признае Антония за своя племенница. Тогава произходът ѝ няма да бъде пречка да предложи ръката си. Не съм такъв негодник, че да мисля за нея през друга призма, освен през тази на брака, а и честно казано, тя притежава всичко онова, което е нужно, за да ме прави щастлив като моя съпруга. Млада е, очарователна, нежна, разумна...

– Разумна? Та тя не казваше нищо друго освен „да“ и „не“.

– Признавам, не беше много приказлива... но все пак винаги казваше „да“ и „не“ на точното място.

– Така ли? Ех, аз съм ваш покорен слуга! Това е точен довод за един влюбен и не смея да споря повече с такъв дървен философ. Предполагам, ще отскочим до комедията в театъра?

– Не зависи от мен. Пристигнах в Мадрид едва снощи и все още не съм видял сестра ми. Нали знаете, метохът ѝ е на тази улица. Отивах натам, когато се заинтригувах какво се случва в църквата заради множеството. Сега ще се върна към първоначалното си намерение и вероятно ще прекарам следобед с сестра ми на решетката в приемната⁸⁵.

– Значи сестра ви е в метох? Ах, вярно! Бях забравил. И как е сега доня Агнес? Изумявате ме, дон Лоренцо, как въобще ви е

хрумнало да затворите толкова прелестно момиче зад стените на манастир!

– На мен да ми хрумне ли, дон Кривовал? Защо ме подозирате в подобно варварство? Наясно сте, че тя облече расото по свое желание и едни определени причини я накараха да се откъсне от света. Опитах всячески да я разубеда, но усилията бяха напразни и така загубих сестра си!

– Късметлия. Чини ми се, Лоренцо, че печелите много от загубата. Доколкото ми е известно, доня Агнес имаше зестра от десет хиляди пистолети⁸⁶, половината от които са отишли в полза на Ваша светлост. Свети Яго⁸⁷! Де да имах петдесет сестри в същата несгода. Щях да ги загубя до последната с готовност, без много да му мисля...

– Нима, къде? – попита Лоренцо с яд. – Мислите ме за толкова подъл, че сам съм принудил сестра ми да се оттегли? Смятате ли, че презряното желание да обладая богатствата ѝ...

– Прекрасно! Все така, дон Лоренцо! Целият пламтите. Дано рече Бог Антония да смекчи лютия ви характер или, без съмнение, до месец ще си прережем гърлата! Но за да избегнем такава трагична развръзка засега, ви оставям, кралю на войната. Сбогом, мой рицарю на вулкана Етна! Умирате този огнен нрав и помнете, че ако се наложи някой да върти любов с оная брантия, съм на вашите услуги.

С тези думи той побърза да излезе от катедралата.

– Болен мозък! – каза Лоренцо. – Колко жалко, че това превъзходно сърце не върви и с достатъчно здрав разум!

Нощта вече приближаваше. Фенерите още не бяха запалени. Слабите проблясъци на изгряващата луна едва проникваха през готическия мрак на църквата. Лоренцо не намери сили да излезе. Празнотата, отворена в сърцето му от отсъствието на Антония и жертвата на сестра му, за която дон Кривовал тъкмо бе напомнил, породила у него мрачно чувство, което съответстваше напълно на унилата религиозна обстановка наоколо. Все още седеше облегал на седмата колона от амвона. Нежно прохладно течение появяваше от опустелите странични крила на църквата. Лунните лъчи навлизаха през цветните прозорци и обсипваха резбованите покрови и масивни колони с хиляди отблясъци и багри. Наоколо

цареше пълна тишина, прекъсвана единствено от хлопването на врати в съседното абатство.

Безмълвният час и уединеността на мястото подхранваха меланхолията на Лоренцо. Той се излегна на близката пейка и се остави въображението му да го повлече. Размишляваше за венчавка с Антония, за пречките, които могат да изникнат пред желанията му. Хиляди видения заплуваха пред него, тъжни, но не и лишени от наслада. Сънят постепенно се прокрадна и стаената печал на неговия буден ум за кратко продължи да властва и над тази дрямка.

Сънуваше, че е още в църквата на капуцините, ала вече нямаше мрак и самота. Безброй сребърни светилници изливаха сиянието си от сводестия таван. Придружаваше го омайното песнопение на някакъв далечен хор, докато музиката на органа ехтеше из храма. Олтарът, обграден от изискани гости, сякаш бе украсен като за изтънчен пир, а недалеч стоеше Антония в бяла булчинска рокля, чаровно поруменяла от момински свян.

Обнадежен и уплашен, Лоренцо се вгледа в тази сцена. Внезапно вратата, водеща към абатството, се отвори и той видя как, съпроводен от многобройна свита монаси, приближава проповедникът, когото беше слушал с възхищение. Той отиде при Антония.

– Къде е женихът? – попита въображаемият монах.

Антония се огледа притеснена наоколо. Младежът неволно приближи на няколко стъпки от укритието си. Тя го видя и сладостна руменина обагри страните ѝ. С изящен жест го прикани да продължи. Той това и чакаше. Втурна се към нея и падна в краката ѝ.

За миг тя пристъпи назад, а после се вгледа в него с неописуемо доволство.

– Да! – възкликна тя. – Женихът ми! Орисаният ми жених!

След тези думи тя побърза да го притисне в обятията си. Но преди да го достигне, Нещо застана между тях. Беше гигантско, с тъмна кожа и свирепи, ужасяващи очи. Устата му бълваше огнени кълба и на челото му пишеше отчетливо: „Гордост! Похот! Безчовечност!“.

Антония нададе вик. Чудовището я сграбчи и се хвърли заедно с нея върху олтара, за да я насили с отвратителните си ласки.

Напразно опитваше да се измъкне от прегръдката му. Лоренцо побърза да ѝ помогне, но преди да я достигне, прокълтя мощен гръмотевичен тътен. В същия миг катедралата сякаш започна да се срива на парчета. Монасите се пръснаха с ужасени викове. Светилниците угаснаха, олтарът пропадна и на негово място зейна бездна, бълваща огнени езици. С ужасяващ, пронизителен вой чудовището скочи в нея, опитвайки да повлече Антония със себе си. Но напразно. Обладана от нечовешки сили, тя се откъсна от обятията му, но бялата ѝ рокля остана в негова власт. В същия миг от ръцете на Антония се разпериха две искрящи от великолепието крила, с които тя се устреми към висините.

– Приятелю, ще се срещнем горе! – извика тя на Лоренцо, докато се издигаше.

Покривът на катедралата се вдигна. Мелодични гласове захляха под сводовете. Величието, сред което бе приета Антония, блестеше с толкова ослепителни лъчи, че Лоренцо не можеше да понесе гледката. Зрението му се замъгли и той падна на земята.

Когато се събуди, беше проснат на пода в църквата. Обливаше я светлина, а в далечината звучаха монотонни църковни песнопения. За известно време Лоренцо не можеше да проумее, че всичко е било само сън, толкова силно бе въздействието на кошмара над съзнанието му. Бързо се опомни и разбра заблудата си: светилниците са били запалени, докато е спял, а мелодията – подета от монасите, отслужващи своята вечерня в манастирския параклис. Изправи се, готов да тръгне към метоха на сестра си. Погълнат изцяло от съня, вече приближаваше дверите, когато различи движенията на сянка по отсрещната стена. Обходи с поглед внимателно наоколо и скоро съзря мъж, загърнат с плащ, който старателно следеше дали го наблюдават. Любопитството не е порок за твърде малко хора. Сякаш непознатият се безпокоеше да не бъде забелязан какво върши в катедралата и точно това обстоятелство заинтересова Лоренцо да разбере намеренията му.

Нашият герой съзнаваше напълно, че няма право да се меси в тайните на кавалера.

„Тръгвам“ – помисли Лоренцо, ала остана на мястото си.

Сянката на колоната го скриваше от странника, който продължи предпазливо нататък. Накрая той извади едно писмо изпод металото си, бързо го мушна под масивната статуя на св. Франциск и после хукна обратно, за да се скрие някъде в отдалечените кътчета на църквата.

„Е – каза си Лоренцо, – това е само някаква любовна история. Да тръгвам, че няма смисъл да оставам.“

Честно казано, до този момент дори не бе помислял дали има смисъл, но счете за необходимо да се оправдае пред себе си за проявеното любопитство. Понеже отново реши да си върви, този път стигна до дверите без никакви спънки, ала беше писано през тази нощ да се подслони в църквата за втори път. Тъкмо слезе по стълбите, водещи към улицата, когато един кавалер се блъсна толкова силно в него, че и двамата едва не паднаха при удара. Лоренцо хвана сабята си.

– Какво има, сеньор? – каза той. – Що за грубост е това?

– Ха! Ти ли си, Медина? – отвърна новодошлият и Лоренцо позна по гласа дон Кривовал. – Сигурно сте най-големият късметлия във вселената, задето не сте тръгнали от църквата, преди да се върна. Вътре, хайде, вътре, младежо! Ще пристигнат всеки момент!

– Кой?

– Старата квачка и всичките ѝ малки сладки пиленца! Вътре де, хайде, и ще научите цялата история.

Лоренцо го последва в катедралата и заедно се скриха зад статуята на св. Франциск.

– А сега – каза нашият герой, – бих ли могъл да попитам за какво са тези вълнения и бързане?

– Ех, Лоренцо, ще видим такава славна гледка! Приорисата⁸⁸ на „Св. Клара“⁸⁹ пристига с цялото си сестринство. Трябва да знаете, че благочестивият отец Амброзио (Господ да го поживи!) не напуска границите на манастира при никакви обстоятелства. За всеки себеуважаващ се метох е съвършено задължително да го потърси за изповедник и затова монахините трябва да го посетят в абатството. Ако планината не отива при Мохамед, Мохамед ще отиде при планината. Приорисата на „Св. Клара“, за да из-

бегне погледи от нечестиви очи като вашите и тези на покорния ви слуга, счита за редно да доведе светото си паство за изповед по мръкнало. Ще бъде приета в манастирския параклис от ей таз' врата, неотворена за обикновените миряни. Портиерката на „Св. Клара“, достойна престаряла душица, пък и моя приятелка, тъкмо ме увери, че ще бъдат тук всеки миг. Имам новини за теб, палавнико! Ще се нагледаме на някои от най-красивите лица в цял Мадрид!

– Всъщност, Кристовал, нищо подобно. Монахините са винаги покрити.

– Не, не! Добре ми е известно. Влязат ли на свято място, се разбулват от уважение към светеца, дете му е покровител. Но гледайте! Идват! Тихо, тихо! Гледайте и се убедете.

„Добре! – каза си Лоренцо. – Може би ще разбера на коя се врича онзи тайнствен непознат.“

Дон Кристовал тъкмо се умълча, когато настоятелката на „Св. Клара“ се появи, последвана от дълга процесия монахини. Всяка сваляше булото си, когато влизаше в църквата. Приорисата скръсти молитвено ръце пред гърдите си и се поклони дълбоко пред статуята на св. Франциск – храмов светец на катедралата. Монахините последваха този пример и продължиха нататък, без да задоволят любопитството на Лоренцо. Той почти се беше отчаял, че няма да научи тайната, когато, отдавайки почит на св. Франциск, една монахиня изпусна розария си. Тя се наведе да го вдигне с грейнало лице. В същия миг ловко измъкна писмото изпод статуята, мушна го в пазвата си и побърза да догони процесията.

– Ха! – възкликна тихо Кристовал. – Тук се заформя някаква малка интрига, дума да няма.

– О, небеса, Агнес! – извика Лоренцо.

– Сестра ви значи? Diavolo! Е, някой сигурно ще си плати за нашето любопитство.

– И то още сега – отвърна разлютеният брат.

Благочестивата процесия беше влязла в абатството. Вратата вече не зееше отворена. Непознатият веднага напусна скривалището си и побърза да излезе от църквата. Преди обаче да изпъл-

ни намеренията си, съзря Медина, застанал на пътя му. Странникът мигновено се отдръпна и свали шапката пред очите си.

– Не се опитвайте да избягате! – възкликна Лоренцо. – Ще разбера кой сте и какво пише в писмото.

– В онова писмо? – попита непознатият. – И с какво право имате такива претенции?

– С право, от което вече се срамувам. Но не вие ще задавате въпросите. Или ми кажете каквото искам до най-малката подробност, или отговаряйте със сабята си.

– По втория начин ще приключим по-бързо – отвърна другият и извади рапирата си. – Хайде, сеньор bravo⁹⁰! Готов съм!

Изгарящ от ярост, Лоренцо се хвърли в атака. Противникът му вече беше парирал няколко удара преди Кривовал, който в тези моменти имаше повече разсъдък от другите двама да застане между тях.

– Стига, Медина, стига! – възкликна той. – Не помниш ли какво ще стане, ако пролееш кръв на осветена земя⁹¹?

Непознатият веднага хвърли оръжието.

– Медина? – извика той. – За Бога, как е възможно! Лоренцо, нима съвсем си забравил Раймонд де лас Тсистернас?

Удивлението на Лоренцо нарастваше с всеки изминал момент. Раймонд се приближи към него, но той с подозрение отдръпна ръката си, която другият бе понечил да поеме.

– Вие, маркизе? Какво означава всичко това? Поддържате тайна кореспонденция със сестра ми, чиято обич...

– Е била и все още е моя. Но мястото не е подходящо за обяснения. Елате в резиденцията ми и ще научите всичко. А кой е това?

– Някой, когото, без съмнение, сте виждали и преди – отвърна дон Кривовал, – макар и не в църквата.

– Конде д'Осорио?

– Точно така, маркизе.

– Не възразявам да посветя и вас в тайната си, защото съм сигурен, че мога да разчитам на мълчанието ви.

– Значи мнението ви за мен е по-високо от собственото ми и затова моля да ме извините, за да не злоупотребя с доверието ви.

Тръгнете ли по вашия път, аз поемам по моя. Маркизе, къде мога да ви намеря?

– Както обикновено, в резиденция Де Лас Тсистернас, но запомнете, че съм инкогнито и ако искате да ме видите, трябва да питате за Алфонсо д'Алварада.

– Добре, добре! Сбогом, кавалери! – каза дон Кривовал и тръгна веднага.

– Вие, маркизе – каза изненадано Лоренцо. – Вие, Алфонсо д'Алварада?

– Точно така, Лоренцо, но ако не сте чули от сестра ви, имам много поразителни истории за разказване. Затова ме последвайте към резиденцията още сега.

В същия миг портиерът на капуцините влезе в катедралата, за да заключи за през нощта. Двамата благородници тръгнаха веднага и се отправиха възможно най-бързо към двореца Де Лас Тсистернас.

* * *

– Е, Антония – каза лелята, веднага щом излязоха от църквата, – какво мислиш за нашите ухажори? Дон Лоренцо наистина изглежда благовъзпитан, свестен млад мъж. Забеляза те и не се знае какво ще излезе от това. Ала дон Кривовал, казвам ти го най-тържествено, той е истински властелин на изтънчеността. Толкова е галантен! Толкова възпитан! Толкова разумен и чувствителен! Ако има мъж, който ще ме убеди да се отрека от обета никога да не се омъжвам, това ще бъде дон Кривовал. Гледай, племеннице, всичко стана точно както ти казах – веднага щом стъпих в Мадрид, вече знаех, че ще бъда заобиколена от ухажори. Забеляза ли какъв беше ефектът върху конде, когато свалих воала си, Антония? И когато му поднесох ръката си, видя ли страстното изражение, с което я целуна? Ако някога съм виждала истинска любов, тя бе изписана в очите на дон Кривовал!

Е, Антония бе видяла изражението, с което дон Кривовал целуна същата тази ръка, само дето впечатленията ѝ бяха някак по-различни, но бе достатъчно умна да държи езика зад зъбите си. И